

A harmadik felvonás

Danilo Kiš

A nagy bérház, amelyben lakott, teli volt patkánnyal és olaszos arcokkal. A környeket a fiatal írójelölt minden nyomor- és kellemtelenség-igényét kielégíthette. Csupa éjszakai ember lakott a házban: milicisták, vasutasok, váltóőrök, iszákosok. A mocskos lépcsőházban szurtos, gagyogó gyerekek nyüzsögtek, és az egész ház éjjel-nappal visszhangzott az ocsmány káromkodástól, veszekedéstől, verekedéstől, gyermeksírástól és az asszonyok sikoltozásától.

Kétségtelen, hogy a ház színe-virága Dahlia nagyságos asszony volt. A fiatalember szobája mellett lakott, és csak egy vékonyka malter-és nádfüggöny választotta el ébrenlétüket és álmukat. A fiú világosan hallhatta az asszony hisztérikus sírását, zseniális káromkodásait, nyálás, kéjes lihegését, ha hajnalonként engedni kényszerült volt férje vaskemény kitarásának. Dahlia negyvenes asszony volt, fonnyadt, de mindig gondosan púderezte, cicomázta magát. Hajdan, később tudta meg a fiú, táncosnő volt, és — ahogy mondani szokás —, világot látott. Párizsba is eljutott, egy előkelő osztrák—magyar tiszt vitte oda magával, nemsokára azonban szeretője és illúziói nélkül tért vissza. Azóta iszik. A „régicicsőségéből” csak előkelő szokásait őrizte meg, világos pillanataiban azonban ezt is átkozódással és káromkodásokkal helyettesítette. Ritka, vásott haját időnként kiszőkíttette, a két ondolás közötti időszak azonban rendszerint olyan hosszú volt, hogy hajának töve szeméremtelenül megmutatta a frizura igazi színét és Dahlia asszony éveit, amelyek iránt egyébként sem sok illúziót lehetett táplálni.

Dahlia volt férjét a fiatalember kizárólag hangjáról ismerte. Meglehetősen ritkán jött, akkor is hajnalban. Ilyenkor azután megkez-

dődött a szokásos cirkusz. A férj ököllel verte az ajtót, és káromkodásban sem maradt le Dahlia asszony mögött, hangja azonban erőről és makacsságról tanúskodott. Kétségtelen, hogy ő is mindig részeg volt. Az, ami a fiatalembert meglepte, nem annyira Dahlia asszony magatartása volt — egész idő alatt nem adott magáról életjelt, valószínűleg azt tette, hogy nincsen odahaza —, mint inkább a többi lakó sztoikus türelme: soha senki nem utasította rendre a dörömbölő férjet. A fiatalember ebből arra következtetett, hogy a férfi rendkívül erős és veszedelmes alak. Ezek az éjszakai előadások mindig hajszálra ugyanúgy folytak le, az előjáték után a drámai csúcshoz következett, hogy — a harmadik felvonásban — Isolda megadásával végződjék. Ezután Tristan monológját és recitativját Isolda vette át. Tristan — amint a szobába lépett — elnémult. Most már Isolda asszony tajtékozott, káromkodott, hogy azután minden happy enddel, szerelmes ölelésben, lihegésben végződjék. (Egy fiatalember számára nincs kényelmetlenebb érzés, mint amikor hallgatni kénytelen a más szobájából áthallatszó matracnyilkorgást.)

Tristan úr — nevezzük így — pincér volt egy kültelki lebujsban. Szerelmi jártasságán kívül, aminek néma tanúja volt, ez volt az egyetlen adat, amit a fiatalember megtudott róla.

Egy napon, helyesebben egy éjszaka, a kapu előtt találkozott vele. Tristan úr az eresz alatt, a falhoz támaszkodva ácsorgott, és a romantikus hősök türelmével és kitartásával igyekezett behatolni a várba. A fiatalember kizárta a kaput, és Tristan úr beosont mellette, némán, alázatosan, mint egy csapzott kutya. Liften mentek föl az emeletre, és a fiatalember útközben megérezte, hogy Tristan úr részeg. Hangja halk és könnyörgő volt. Csak amikor megállt Dahlia asszony ajtaja előtt, rezzenet meg a fiú a meglepetéstől. Tristan úr, akinek hangját annyi éjszaka hallotta már, a szenvedélyes szerető és a rettenetes zsarnok — alig volt másfél méter magas.

A fiatalember hallgatózni kezdett. Abban a korban volt, amikor az ember úgy érzi, hogy az ifjú író élete szemlélődés és szenvedés. Várta, egyre várta tehát, hogy „történjék valami.” Valami, ami méltó hozzá, valami, ami megkoronázza erőfeszítéseit. Mondjuk azt, hogy Isolda nem nyit ajtót, vagy pedig a „selyemből font hágcsó” elszakad egyszer, és Tristan ott marad elterülve, holtan, hősi halált halva a kövezeten. Vagy — mondjuk — egy reggelen fölragott erekkel vagy selyemharisnyájára felakasztva, avagy kegyetlenül megfojtva találják Isoldát.

Egyik feltevés sem valósult meg. Általában semmi sem történt.

Így hát a fiatalember egy napon kénytelen volt „lemondani.” Torkig volt már a naponta pontosan megismétlődő jelenetekkel, ráunt már a mindig egyforma előadásokra, elege volt a naturburschok meddő járás-keléséből és az olaszosan kipúderezett maskarákból, akik arra sem képesek, hogy legalább olyasvalamit tegyenek, ami méltó a környezethez és a helyzethez, sőt még arra is képtelenek voltak, hogy holmiféle vaudeville-előadást rögtönözzenek, amelyben valaki öngyilkos lesz, vagy valaki megfojt valakit. Pedig hát — véleménye szerint — a helyzet már teljesen megérett erre. A falon ott lógott a csehovi puszka (a lakók névjegyzékében több milicista neve is előfordult), a

fiatalember azonban hiába pazarolta mesterségbeli kíváncsiságát, a fegyver egyetlenegyszer sem sült el a harmadik felvonás végén.

Úgy határozott hát, hogy odább áll. Egyéniséget keresett, ehelyett csak álarcookra és üres csigaházakra bukkant — ezzel meg nem elégedhetett meg.

Halomba rakta könyveit, és ingeivel együtt az egészet begyömöszölte katonaládájába. Még egyszer körülnézett a szobában. Keserűen érezte, hogy elhibázta a dolgot, hiába pocskolta el idejét. Belátta, hogy visszavonhatatlanul csalódott, elhibázta a dolgot, és hiába vesztegette napjait. Száműzöttnek, szökevénynek érezte magát — az Eldorádóból tért vissza üres zsebbel, még csak emlékeket sem hozott magával.

Ekkor vette észre az ablak alatti beépített szekrényt. Mialatt ebben a szobában lakott, minden idejét a szemlélődés és a hallgatóság kötötte le. A piszkos kis odúnak semmi jelentőséget sem tulajdonított, mert már az első pillantással áttekinthette, kiaknázza. Nem is került nagy erőfeszítésébe. Egy üres, fehér, ütött-kopott kórházi szekrény, egy szalmazsákos katonaaágy, egy asztal, két szék — ez volt a szoba bútorzata. A falon, az ágy fölött, egy gobelin lógott, olyan szimmetrikus volt, mint a kártyában a felső: bal oldalon egy nimfa heverészett paradicsomi környezetben, a jobb oldalon szimmetrikus megfelelője feküdt, mintha egymik a másiknak a tükörképe volna. (Az első napokban mereven bámulta a képet, szeretett volna valami aszimmetriát találni rajta, s alaposan felmérgelődött, amikor igyekezete hiábavalónak bizonyult. Pedig már ezzel is megelégedett volna, az is fölfedezés lett volna számára, ha a tükör nemcsak torzít, hanem bizonyos részletek iránt megvakul. Mondjuk, nem látja meg a fügefalevelet. Legalább a fügefalevelet! De persze ez a várakozás is csődöt mondott.)

Volt azonban a szobában valami, az az *övé* volt, egy bensőséges, meleg fénysugár, olyan, mint a kora reggel kitárt ablakon keresztül bedarámló illat. Egy leány képe volt, ott állt az asztalon. Arca, alakja méltó volt rá, hogy az ember tűrjön érte. A fiatalember legalábbis így érezte.

Amikor kivette a szobát, a faliszekrény, ami most annyira lekötötte figyelmét, „tiltott gyümölcs” volt számára. Az előző albérlő ugyanis külföldön vagy kórházban volt, nem emlékezett már rá, hol, s néhány holmiját itthagya. Kezdetben nem sok hiányzott, hogy betörje az ajtót, mert rájött, hogy a szobában uralkodó bűz — más jelenlétének, más húsának szaga — a faliszekrényből tudul ki. Később azonban ezt is megszokta.

Most meg — önmaga is meglepődött rajta — belülről bezárta az ajtót, és munkához fogott. Tíz perc sem telt bele, és a szekrény kinyílt. Bűzfelhő áradt feléje.

Amint egy pillantást vetett a „fánaósírboltba”, tisztában volt vele, hogy végül is rátalált arra, amit oly soká keresett. A faliszekrényben egy „holttest” volt. Egy *egyéniiség* — és ő pontosan erre várt.

A szekrény terjedelmes volt, sokkal nagyobb, mint kívülről látszott. A fiú először egy sor kisebb-nagyobb, tisztára mosott, gondosan egymás mellé állított palackot vett észre. Csak egyikben volt valami, abban, amelyiken ez állt: *A l k o h o l*. Néhány olcsó borospohár, gombokkal teli doboz, kefe, lábas, borotvakészlet, szappan, rendbe rakott

tiszta törülközők, néhány népszerű orvostudományi mű, imakönyv, klistélyfecskendő, aranyérdügek („Lefekvés előtt tisztára mosott kézzel a végbélnyílásba dugni!”) — csupa olyan dolog, amit a koporsóba szoktak tenni, hogy a megboldogultnak keze ügyében legyen. Itt volt a „holttest” is, egy egyéniség lelke. Lábszaga, izzadságbúze, teljes jelenléte. Érezhetőbb, áthatóbban, mint Dahlia asszony lihegése, púder-álarca, hangja és papírtekerésre göndörített haja. Életesebb volt ez a jelenlét, mint Dahlia élettörténete és részeges Tristanja. Nem hang, nem test, nem álarc, nem lihegés — fluidum, bűz volt ez, minden bizonnyal olyasvalami, ami közelebb áll a lélekhez, a vallomáshoz, közelebb egy lény embertani, mint bonctani alkatához.

És a fiatalember pontosan ezt kereste: azt, ami az álarc mögött van.

A felfedezés kielégítette, de meg is hökkentette. A holmi — az ásatási lelet — között turkálva, mind mélyebbre hatolt egy lényegbe, úgy, mint a kutató a sírboltba, a történelem előtti időkbe benyomul. Tisztában volt vele, hogy soha írónak nagyobb esélyei nem voltak. Ez a meggyőződése különösen akkor erősödött föl, amikor föllapozta a Naplót: négy teleírt írkát. A kézírás nem árult el semmi határozottat, semmit sem mondott, semmit sem lehetett belőle kiolvasni, amint Dahlia asszony arca sem tükrözött mást, mint annak gyanúsításait, aki rávetette tekintetét.

Soha teljesebb egyéniség nem állt még író előtt. A legkülönösebb az volt, hogy az álarcokkal és személyekkel teli tarka környezet kellős közepén ebben a kísértetben, ebben a sírboltban találta meg, amit keresett.

Néhány óra múltán mindent tudott Róla, amit egy lényről meg lehet tudni. (Nem mindenkinek kínálkozik ilyen lehetőség!) Számátalan fénykép — életének különböző szakaszaiból — mutatta sokszorosított alakját, a nagy fölfedezésben, a kihantolásban azonban lényegtelen apróságnak számítottak. Az arc olyan volt, amilyennel naponta ezrével találkozunk: éppen olyan álarc, mint a többi. Ebben a fölfedezésben az a tény volt jelentős és értékes, ami akkor vált benne tudatossá, amikor elolvasta a Napló első oldalait: kivüle senki sem ismeri ezt az egyéniséget, senki sem ismerheti, barátai sem, szülei sem, senki sem. (A naplóírók is álarcot tartanak maguk elé, még Sade gróf és Rousseau is így tett.) Ez az egyéniség senkinek sem győnta meg önmagát. A Naplónak az volt a föladata, mint a fürdőszobabeli tükörnek, hogy az ember, a világ elől félrehúzva, rejtve, titkon nézegesse önmagát. Ez a tükör érzéketlen volt a fügefalevelek iránt, amint a röntgensugarak is átsuhanak a húson, a test mulandó részein.

A fiatalember mindent tudott a most fölfedezett Egyéniségről, tudott vallásosságáról, olvasmányairól (összesen tizenkét jellegtelen iskolakönyv volt a szekrényben), a filmekről, amiket megnézett, gondolatairól: teljes mezítelenségében állt előtte, olyan pőrén, amihez mérten az anatómiai alkat lényegtelen élmény. A Napló írója éveken át keresett alibit önmaga és az isten számára, akiben hitt. Több száz oldalt írt teli, és egyetlen eseményt, egyetlen órát, egyetlen percet sem hagyott följegyezetlenül: „Csak azért, nehogy elfelejtssem. Ki tudja, mikor lesz rá szükség.” Úgy írt, úgy számolt be mindenről, mint egy

kávéházi kaszíráló, aki esténként, hogy nyugodt, békés legyen az álma, dinárra elszámol mindenről gazdájának.

Egy fekete notesz is a kezébe akadt. Lapjait hosszanti vörös vonal osztotta kétfelé: jobbról az igazak, akik jót tettek velem, sorakoztak, az isten balja felől pedig csak egy ékesen szóló és riasztó kereszt állott. No meg a nevek, minden megjegyzés nélkül.

Teli volt a terjedelmes napló a hétköznapok anatómiájával, antropológiájával. Amint sebtében beleolvasott, a fiatalember egyszerre megértette, hogy a napló írója teljesebben kifejezésre juttatta a nagy ház minden egyéniségét, nemcsak a saját, az ő lelküket is, az egész légműrt, amiben semmi sem történik, ezt a kővé dermedt mozdulatlan-ságot, amellyel szemben a fiatalember, a kíváncsi szemlélő, tehetetlen volt, mert csak egyre sikolyra várt, mert ebben a nagy semmiben nem tudta meglelni a drámát, a történetet, képtelen volt a sok álarcot egy esemény szálával összefűzni, megformálni.

Kapkodva vett elő néhány papírlapot, és másolni kezdte a naplót, egy-egy részletét, tömörítve a dolgokat, átugorva mindazon, ami napról napra, néhány órán vagy percen belül megismétlődik, és egész idő alatt tisztában volt vele, hogy a Napló így, a maga teljességében, egységében jobb könyv — talán —, mint amit valaha is olvasott, és jobb azoknál is, amit valaha meg tud írni.

Fogalma sem volt róla, mennyi ideig ült a szekrény előtt, a padlón, a Napló oldalait bújva. Egyszerre csak megrettent, fölrezzent. Mindent a helyére rakott, és bezárta a szekrényt. Úgy érezte, hogy szakadék peremén állt, egy rémületes, sötét sírboltban. A mese, amit olyan soká keresett, amibe az egész világot beleillesztette, ezt a házat is, Dahlia asszonyt is, Tristamját is, a naplóíró egyéniségét, önmagát is, a mese — végre megvolt. De — lesújtó volt.

1953. X. 1.

Nem sokkal hat óra után keltem föl. Megreggeliztem. Hét óra körül biciklire ültem és elmentem Grivechez. Megkérdeztem, nem megy-e véletlenül D-be. Azt mondta, hogy odakészül ugyan, de csak délután indulhat. Így hát egyedül mentem. Amikor elhagytam a sorompót, a távolban három pontot vettem észre. Csak úgy buzgott bennem a versenykedv, elhatároztam hát, hogy utolérem a három fekete pontot. Rátapostam a pedálra, és hamarosan láttam, hogy az egyik pont lassanként elmaradozik. Ebből arra a következtetésre jutottam, hogy a három pont közül az egyik gyalog megy. Később be is igazolódott, hogy úgy van, ketten kerékpáron ültek. Caran és Popov volt a két kerékpáros. Így hát hármásban mentünk a község házára. En készültem el elsőnek a dologgal, de megvártam őket. Találkoztam Emilija Papićtyal és elbeszélgettem vele. Azután Carannal és Popovval elmentünk anyámnak fekete kendőt venni. Amikor ez is megvolt, a mézárszékre mentem. Szalonnát akartam vásárolni, de nem kaptam megfelelő. Caran meg Popov szalámit vettek. Eltölték kerékpárjukat ahhoz a német asszonyhoz, én meg Emilijához mentem. Ők ketten beültek a kocsmába. Beszélgettem Emilijával, majd Caran és Popov után mentem. Elhatároztam, hogy megiszunk valamit. Csak azt számoltam, amit Caran ivott, mert ő fogyasztott legtöbbet, tíz pálinkát ivott meg. Tíz óra tájban útnak akartak indulni, én azonban tizenegyig tartóztattam őket. Tizenegykor elbúcsúztunk, ők hazamentek, én meg elindultam a kislányhoz. Anyja elment valahová, csak a faterja volt otthon,

de ő is egykettőre elszelelt. Így aztán egyedül maradtunk a lakásban, és zavartalanul csinálhattam a dolgomat. Anyja déltájban jött haza. Ebéd után a kislánnyal együtt a szőlőbe mentünk. Útközben találkoztunk Karlo bátyjával, csatlakozott hozzánk, s így a kislány meg közöttem nem történt semmi, de legalább jól belaktam szőlővel.

Hat óra tájban értem haza. Családi körben vacsoráztam, azután sakkoztam apával. Gőzöttem! 3:1 volt a javamra. Tizenegy óraker fekiüdtem le, és mindjárt elaludtam.

1953. X. 2.

Nyolc óraker keltem. Végre egy nyugodt nap! Délelőtt, egészen tizenkettőig Karlóval pingpongoztam. Megebédeltem, azután a hátsó szobába, a „vendégálóba” mentem — anya így nevezi —, és folytattam a naplóírást. Délután megint pingpongoztam, azután a téglagyárhoz mentem, s itt megbeszéltek a fiúkkal, hogy moziba megyünk. Nem volt áram, így hát a mozizásból nem lett semmi. Közben találkoztam Ivannal. Elbeszélgettünk. Megvacsoráztam és lefeküdtem.

1953. X. 9.

A kártyaparti után hazamentem. Már negyed egykor otthon voltam, és hozzáfogtam a mindenesti adminisztráláshoz. (Mindent beírok az írkába, a pingpong mérkőzések, a sakkjátszmák eredményeit, azt is, hogy nyertem-e vagy vesztettem a kártyán, följegyzem adósságaimat, kiadásaimat, a fogdosásokat stb.) Csak azért, nehogy elfelejtsem. Ki tudja, mikor lesz rá szükség.

Ezután lefeküdtem. Egy óra felé járt az idő. Nyolckor fölébredtem, de újra elaludtam. Tízker keltem föl. Megmosakodtam. Följegyzéseimet rendeztettem meg a tagsági igazolványaimat. Azután nekiláttam az írásnak. Tizenegy óraker elmentem az egyetemre, hogy átvegyem az indexemet meg Bogdanét is. Egy óra volt, amikor hazaindultam. (Itt sokkal gyorsabban múlik az idő, mint vidéken.) Alighogy hazaértem, betoppant Vándel és Apostol. Közben alaposan megéheztem, jól bekajáltunk hát. Utána elmentem a Balkán moziba, és megnéztem a Tolvajok tere című filmet. Tetszett. Hazamentem és lefeküdtem.

1953. X. 10.

Kilencig aludtam. M. T. jött el hozzám. Elmentem az egyetemre, délig ott voltam. Hazamentem, ebédeltem. Délután tanultam. Később pingpongoztam. Én nyertem meg a mérkőzést. Azután még egy forduló játszottunk a kezdőkkel. Az elődöntőben mi négyen győztünk, a középdöntőben azonban Virággal kerültem össze. Elvesztettem egy szettet. Tény, hogy pechem volt. Ő választott, és az asztalnak az az oldala, ahol én játszottam, rossz volt. Így hát Virág lett a győztes.

Vacsora után hazamentem, és elvégeztem a szokott esti szertartást. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a mosdóvíz nagyon hideg volt. Végül is ágyba kerültem.

1953. XI. 1.

... Egy kis ivászat után a táncterembe mentünk. Találkoztam Virággal (a bábaasszony fiával). Ötszáz dinárommal tartozott. Nem akarta megadni, és mivel mindenki azt mondja, hogy sohasem fizeti ki tartozásait, az egész világnak adós már, úgy határoztam, hogy mindenáron visszaszerzem a pénzemet. Egy alkalmas pillanatban kikaptam a kezéből ezüst cigarettatárcáját. Nem volt senki az utcán, a közelben, így hát rám támadt, és követelte, hogy adjam vissza a dóznit. Idejében belógtam a terembe, és Vipnek leadtam a drótot, hogy veszélyben vagyok. Vip észrevette a jelzést, elbúcsúzott a lánytól, akivel táncolt. A kislány megértette, miről van szó,

s nem haragudott. Fölmentem a színpadra. Dorovski már ott volt. Virág nem tudta, hogy nem vagyok magam és hogy megvan a bandám, nyakon fogott hát (azt hitte, hogy beijedek), és keményen követelte a cigaretta-tárcát. Nekem azonban megvolt a fedezetem. Fölemeltem a bal karomat, hogy felfogjam az ütést. Megmondtam neki, hogy csak akkor adom vissza a tárcát, ha kifizeti tartozását. Ezt már különben legalább ötször mondtam neki. A pasas le akart kenni egyet, Dorovski azonban odaugrott, megveregette a vállát, és azt tanácsolta neki, hogy ne idegeskedjen. Virág kapcsolt, látta, hogy benne van a szószban, szó nélkül ideadta hát a pénz, noha az utcán azt mondta, hogy nincs egy vasa sem. Én is visszaadtam a cigarettatárcáját, és így váltunk el. Igaz, a pók még visszaszólt, hogy nem feledek meg rólam. Én is utánaszóltam, megmondtam neki, hogy én sem feledek el egy ilyen link alakot, aki cirkuszt csinál, mert nem tudott túljárni az eszemen, pedig hát mindenkivel igyekszik kibabrálni. Ittunk még azután egy keveset, majd elbúcsúztam Dorovskitól meg a bandától, és hazamentem.

1953. XI. 3.

... A tanár kihívott, és köpenyt meg miegyebet adott rám, hogy a kollégák lássák, hogyan kell műtéthez beöltözni. Előadás után hazamentem, és már kilenckor lefeküdtem. Csak álmomban vacsoráztam.

1953. XI. 11.

Délelőtt is, délután is az egyetemen voltam. Este mozi. Tizenegykor fekdtem le.

1953. XII. 3.

Semmi újság. Csak a kislánnyal volt randevúm.

1953. XII. 9—31.

Majd mindennap hét óra körül keltem, és éjjeltájban kerültem ágyba. Leginkább az egyetemen voltam, háromszor moziba is eljutottam. Idehaza tanultam vagy kártyáztam. A kislánnyal rendben mennek a dolgok. Csókolóztunk és simogattam szépen fejlett keblét. Nem nagyon akaródzott neki csókolódnia, komolyabb dolgokra meg még én sem merem gondolni. Hiába akartam rábeszélni. Tetszik nekem a kicsi, pedig nem kimondott szépség. A hónap közepe táján azt mondta, hogy csak újévig járunk együtt, de addig se jutok tovább annál, ameddig eljutottam. Azt feleltem, újév után kezdődik csak az igazi, a szerelem, a házasságon kívüli együttélés.

December 31-én délután fizikából kollokváltam, azután hazamentem és megvacsoráztam. Apostol az MKM-be ment szilveszterezni. Lefeküdtem és kilencig aludtam. Tizenegy tájban elmentem a kislányhoz. Magam sem tudom hogyan, sikerült egyedül maradnunk. Kettesben!

1954. I. 1., péntek

Néhány másodperccel éjjel után boldog új évet kívántam neki. Meg akartam csókolni, de eszembe jutott, mit mondott, így hát nem tudtam, mihez kezdjek. Úgy határoztam, hogy megtöröm ellenállását, és — sikerült is. Megcsókoltam. Összevissza ölelgettem, majd megettem. Ez már nem simogatás volt, hanem fogdosás. Vagy két órán át tapogattam, s ekkor a kislány (mégsem írom le a nevét, nem akarom, hogy bárki is megtudja, nem volna tisztességes dolog) beadta a derekát. (Azt hiszem, így szokták mondani.) Alaposan kifáradt már, és nem védekezett valami nagyon, úgy-hogy kiélveztem minden gyönyörűséget. Végre az enyém volt! Van ennél nagyobb boldogság? Azután így szólt: „Győztél.” Négy órakor már ágyban voltam.

Nyolcig aludtam, tizenkettőig tanultam, ebédeltem, újra tanultam, megvacsoráztam. Utána elmentem a kislányhoz. Megint egyedül találtam. Ezen az estén még szebb volt az élet, mint a múltkor. Éjjelkor fekiüdtem le.

... Vandel meg Ruža jöttek el hozzánk. Ittunk. Apostol is itt volt. Vandel meg Apostol ilyenkor gyakran együtt mentek valahová és rámbizták Ružát. Természetesen szívesen éltem vissza a bizalommal, ők meg mit sem sejtettek. Most is így volt, és amikor a kicsi haza akart menni, haza kellett kísérenem. Vandel tréfásan még biztatott is, mondogatta, hogy csak keményen vegyem kézbe, és próbálkozzak meg nála. Jót nevettem rajta (magamban).

Másnap, amikor Vandellal találkoztam, megkérdezte, mi volt az este. Csak azt feleltem, hogy semmi. Nem hazudtam, igazán csak hazdig kísértem. Ez esetben nem volt kedvem hozzá. Nem is találkoztam vele többé. Kivüle még egy lánnyal (Fotić) jártam, az utóbbi hónapokban nyalakodtam is vele, hatszor meg amúgy is együtt voltunk.

„Emlülök a március, el a szerelem...”

Tíz óra tájban keltem föl. Felöltöztem, és már délben Nenánál voltam. Nála hagytam a pulóveremet, hogy megfolytozza. Megigérte, hogy megcsinálja. Egy órákor mentem haza, megebédéltem. Nem sokkal ezután megjött Vandel. Háromig voltunk odahaza. Együtt mentünk el. A piacon elváltunk. Fél hatig fizikaóráim voltak. Sikerült megkapnom az aláírást a tizenegyedik kísérletre is, noha el sem végeztem, mert akkor odahaza, vidéken voltam. Utána moziba mentem. Tíz órákor jöttem haza. Megvacsoráztam, levetkőztem, tizenegykor fekiüdtem ágyba.

Noha közeleg a tanév vége, mégis úgy határoztam, hogy részletesebben írom le az élményeimet. (Nőügyeim egyre érdekesebbek.) Remélem, sok dolgom mellett jut erre is idő. Fontosnak tartom, hogy csak kivételesen írtam le a lányok nevét, akikkel dolgom volt. Így is van rendjén. Ha jól emlékszem, gimnazista koromban egyáltalán nem írtam ilyen dolgokról, sőt említést sem tettem róluk. Furcsa egy szemérmetség!

Fél tizenkettőig aludtam. Ebéd után elmentem Seljóhoz. Együtt mentünk az állomásra. Megkérdeztük, mikor indul a beogradi vonat. Fejenként négy pohár bort ittunk meg a restiben, utána elsétáltunk Stevóhoz. Persze kifogás volt az egész. Arra ment a pakli, hogy a Stevo szomszédságában lakó lány lásson bennünket, helyesebben, hogy mi lássuk őt. (Nagyon tetszik nekem ez a kislány!) Szerencsénk volt. A kicsi a kerítés mellett álldogált. Odamentünk hozzá. Elbeszélgettünk, közben Seljo elment, úgyhogy kettesben maradtunk. Dobrila Gusićnak hívják. Indítványoztam, hogy estére sétáljunk egyet. Ekkor jött vissza Seljo. Hazamentem, megvacsoráztam. Seljo eljött értem, s együtt mentünk el hazulról. Seljo Jelićához, én meg Dobrilához. Még nem is volt nyolc óra, amikor csókolózni kezdtünk. Tízig is eltartott, még tovább is, de nem történt meg az, ami megtörténhetett volna. Kezdetben csak úgy csattogtak a csókok, ölegettük egymást, azután következett a keblek tapogatása a ruhán kívül, végül a ruhán belül. Szép, nagy, kemény keble van, alaposan kiélveztem magam. Szót ejtettem a lábáról is, ezen a tájon azonban nem sikerült semmire se mennem. Tizenegykor arra jött Seljo. Elbúcsúztam Dobrilától, később Seljótól is, és hazamentem. Éjjeltájban fekiüdtem le.

Tízig aludtam. Eljött hozzám Vandel. Tanultam. Borbély, mozi, vacsora. Tizenegykor feküdtem le.

(Egy héttel ezelőtt azt írtam, hogy ezután részletesebben írok, de sok időt elvesz az irkajírka. Elhatároztam, hogy mégsem írok a részletekről, hanem óráról órára, rövidítésekkel jegyzem föl, mit csináltam. A rövidítések magyarázata: A (alvás), K (kártyázás), P-P (pingpong), S (sakk), I (ivózat), F (Fogdosás), Ny („nyergelés”).

... Vacsora után, fél nyolckor moziba mentünk. Megvettük a jegyet, és néhány percen belül a teremben voltunk. Szerettem volna rágyújtani, de már néhány napja nem vettem cigarettát. (Ma csak kettőt szívtam, azt is akkor, amikor Jóska nálam járt.) Ahogy leültem, megpillantottam egy csinos kismacska. Egyedül ült, de mindjárt el is foglalták a helyeket mellette, jobbról is, balról is. Megkezdődött a film. Az Igazság pillanata. Végignéztük. Mozi után kikérdeztem Maticót, aki a lány mellett ült, de nem tudott róla semmit sem mondani, nem beszélgettek. Apostol meg én gyalog indultunk haza. A sors úgy akarta, hogy a kislány előttünk ment, de egyszer csak betért egy házba. Starina Novak utca 4. Megjegyzem!

Ivan jegyet ígért a mérkőzésre, a Honvéd—Partizán meccsre. Nena slávrára hívott bennünket keddre. Hét óraker hazamentem, de mindjárt el is mentem hazulról, hogy pingponghálót meg fölszerelést vásároljak. A szokott borbélyomnál megborotválkoztam, újságot olvastam. A háziasszonyoknak vendégei voltak. Az a jóképű Ružica Paunović is itt volt az anyjával. (Egész formás nő a mama, noha már harminchat éves.) Bementem a szobánkba, és megmutattam Apostolnak a pingpongfelszerelést. Tetszett neki, de drágállotta. Igaza is van. Kilencszáz dinárba került. Kimentem a konyhába. Megittam egy pohár vizet...

... A mozi után kellemes meglepetésben volt részem. Egy levél várt rám odahaza. Anna írta. Amikor felbontottam, még jobban megörültem, mert elküldte a fényképét. Jólesett a megemlékezés, meg a kép is. Mondhatom, hogy még egy fénykép sem tetszett ennyire, amit a lányoktól kaptam, fölmelegítette a szívem táját. A legfurcsább az, hogy olyasvalamit kezdek érezni, amit azelőtt sohasem éreztem a lányok iránt, kivéve — természetesen — Verát, akibe hajdan alaposan belehabarodtam. Ezzel kapcsolatban eszembe jutottak a d-i szép napok.

Anna szépségével nagyon is elégedett vagyok. Szófogadó tizennyolc éves lány, minden úgy van nála, ahogy én akarom. Egyszóval mindenféleképpen tetszik, s nem törődöm vele, hogy az emberek nem a legjobb véleménynyel vannak róla. Hogy mi az igazság, nem tudhatom, de úgy látszik, van valami a dologban, függetlenül attól, hogy Anna azt mondta, én vagyok a második az életében. Ezt már én sem hiszem. Így beszél minden nő, ha nincs konkrét bizonyítéka.

Igyekezni fogok kideríteni az igazságot...

*

A fiatal író könnyű szédülést érzett és valami különös félelmet, mintha büntetett követett volna el. Kivette az asztalon álló keretből a leány fényképét és zsebre tette. Szinte futott lefelé a lépcsőn. Csak akkor állt meg, amikor már messzire volt a háztól. Elővette a fény-

képet, semmibe révedő tekintettel apró foszlányokká tépte, és a csatornanyílásba szorta. Sokáig állt még így, mozdulatlanul. Igyekezett bölcs következtetést levonni, megállapítani, hogy veszedelmes belepillantani egy idegen lélekbe, ez a fölismerés azonban nem nyújtott kárpótlást Annaért, és nem tudta visszatartani a kétségbeesés és a keserűség könnyeit.

Bodrits István fordítása

A szerző szerkesztőségünk kérésére juttatta el hozzáink írását. Eredetiye még közöletlen.